

Dr. Josef Mařan:

REVISE RODU GONODERA MULS.
GENERIS GONODERA MULS. REVISIO.
COLEOPTERA ALLECULIDAE.

Poslední soubornou práci o rodu *Gonodera* Muls. podal Seidlitz v *Insecten Deutschlands* V. 2, Coleoptera, Berlín 1892, p. 90—99. V této práci uvádí autor 7 druhů tohoto rodu a to: 1. *Gonodera luperus* Hbst. (s aberracemi *a. ferruginea* Fabr. a *a. castanea* Marsh.), 2. *Gonodera bicolor* Rtt., 3. *Gonodera metallica* Küst., 4. *Gonodera subaenea* Küst., 5. *Gonodera pulcherrima* Fald., 6. *Gonodera luperoides* Rtt., 7. *Gonodera macrophtalma* Rtt. Od té doby bylo však popsáno několik dalších druhů a forem. Tak Reitter popsal: *Gonodera rufoaenea* z jihovýchodní Malé Asie (Bodem. Reise 1900, p. 159—160), druh nejbliže příbuzný s kavkazskou *Gonodera macrophtalma* Rtt. Pic v *Echance* 1902, p. 56—57 popsal z Peloponesu dvě nové formy *Gonodera bicolor* Rtt. a to: *a. obscuripes* Pic. a *a. obscuripennis* Pic., též autor v roce 1926 (*Ech.* 42 p. 9) popsal další aberraci druhu *luperus* Hbst. (*a. obscuriceps*) z Francie. Roubal v *Ent. Anzeiger* XV. 1935, p. 10 uvádí *Gonodera luperus* f. *densepunctata* Roub. z Bulharska. Třetí novou aberraci tohoto druhu *G. luperus* a. *nigricornis* m. popsal jsem z Bulharska ve Sborníku ent. oddělení N. Musea v Praze 1935, p. 141.

Gonodera corinthia Fairm. popsána již 1884 (*Ann. Soc. Ent. Fr.* 6, IV. 1884, p. 172—173) z Akbesu v Syrii jest bezpochyby identická s *Gonodera luperoides* Rtt. (Wien. Ent. Zeit. 1895, p. 84), popsanou z téže lokality, jak vysvítá z obou popisů, jež uvádím v latinském textu.

Další nové formy a jeden nový druh podánilo se mi zjistiti při determinaci materiálů Zemského Musea v Praze. Tak řecké exempláře druhu *luperus* Hbst. liší se od středoevropských kusů tohoto druhu štíhlejší a protáhlejší formou těla, řídkěji a jemněji tečkovanými mezirýžními krovek, jakož i silněji rozšířenými předními tarsy u samců a poněkud užším penisem, a tvoří zřejmě geografickou rasu, kterou nazývám *ssp. hellenica* m. Tato rasa přichází ve dvou formách, jednou s krovkami červenohnědými (*ssp. hellenica* s. str.), druhá forma obdobná zbarvením typické *luperus* Hbst., má celý povrch temně kovově zelenavý neb modrozelený (*a. cyanipennis* m.). Obě formy sbíral jsem sám v několika exemplářích na řeckých pohořích, nejčastěji na kvetoucích hlozích, ale i na jiných keřích a to na Olympu (loc. class.), v pohoří Veluchi u Karpenision a na Vermionu v severním Řecku, rovněž z Parnassu mám po jednom exempláři od každé z těchto forem ze sběrů Paganettiho a Dra Purkyněho.

Nový význačný druh rodu *Gonodera* Muls. nalezl Dr. Štěpán Jureček v západní Malé Asii u Brussy V. 1931 v jediném samčím exempláři. Je to druh blíže příbuzný s kavkazskou *G. macrophtalma* Rtt. a východomaloasijskou *G. rufoaenea* Rtt. Přehled rozlišovacích znaků tohoto druhu, který nazývám k počtě nálezce *G. Jurečki* m., podávám v latinském klíči a v podrobném popisu. Měl jsem příležitost sám in natura prohlédnouti všechny druhy a formy rodu *Gonodera* uváděné v následujícím přehledu s výjimkou druhu *corinthia* Fairm. a *rufoaenea* Rtt.

Ve vymezení rodu *Gonodera* Muls., tak jak jej stanovil Seidlitz (l. c. p. 90—91) nenastává zařazením nových druhů a forem žádných podstatnějších změn. Stručná charakteristika rodu *Gonodera* Muls. je asi takováto: 1. Mandibuly na konci rozdělené. 2. Krovky zřetelně tečkované rýhované nebo rýhovaně tečkované, epipleury u base širší. 3. Prothorax na všech stranách ovroubený, se stranami ostrými, předními rohy zakrouhlenými. 4. Intercoxální výběžek předohrudí nesploštělý.

Od ostatních palaearktických rodů skupiny *Gonoderina* liší se *Gonodera* Muls. takto: od rodu *Pseudocistela* Croth. tvarem štítu, jehož strany jsou od base až do předu ostře a zřetelně ovroubené, toto ovroubení pokračuje na přední okraj a tvoří tu slabě naznačené přední rohy, které u rodu *Pseudocistela* chybí úplně. Epipleury jsou vpředu značně širší. Od rodu *Gerandryus* Rottb. liší se rod *Gonodera* Muls. mandibulami na špiči rozdělenými. Rýhování krovek jest dobrým rozlišovacím znakem od rodu *Isomira* Muls. Rod *Copisthetus* Seidl. pak má výběžek předohrudí mezi předními coxami silně zploštělý.

Vedle některých jiných, již Seidlitzem k rozlišení jednotlivých druhů uváděných znaků, použil jsem ve své práci, jako výborné kritérium systematické, tvar kopulačních orgánů samečů. Dle tohoto kritéria lze zařaditi druhy rodu *Gonodera* Muls. do tří skupin. První skupinu tvoří druhy *G. luperus* Hbst. (se ssp. *hellenica* m.), *G. bicolor* Rttr., *G. metallica* Küst. kteréžto druhy jsou vyznačeny štíhlými jednoduchými na konci jednoduše zašpičatělými paramerami. Při tom ve srovnání druhů vychází na jevo blízká systematická příbuznost *G. luperus* Hbst. s peloponesskou *G. bicolor* Rttr., která na Peloponnesu zřejmě substituuje předešlý druh. Na druhé straně je zřejmá blízká příbuznost balkánského druhu *G. subaenea* Küst. s italskou *G. metallica* Küst., kteréžto druhy možno pokládati za vikarisující druhy, dokumentující někdejší spojení Balkánského poloostrova s Apenninským. Z tohoto hlediska šlo by tu v obou těchto případech o druhy poměrně mladé, teprve nedávno diferencované, čemuž nasvědčuje i ta okolnost, že *G. luperus* Hbst. tvoří v oblasti středního a severního Řecka rasu, která již svými znaky připomíná poněkud na peloponesskou *G. bicolor* Rttr.

Do druhé skupiny, která se liší širšími paramerami, jinak však podobného tvaru, náleží kavkazská *G. pulcherrima* Fald. a pravděpodobně mně in natura neznámá *G. corinthia* Fairm.

Třetí skupinu tvoří druhy: *G. macrophtalma* Rttr. z Kavkazu, *G. rufoaenea* Rttr. z východní části Malé Asie a nový druh *G. Jurečki* m. ze západní části Malé Asie. U těchto druhů jsou paramery ke špiči silně zúžené protáhlé a na samé špiči kulovitě rozšířené. Všecky tyto tři druhy jsou si systematicky i morfologicky velmi blízké, takže i tyto můžeme pokládati za druhy mladé, teprve nedávno ze společného původu diferencované.

Geografické rozšíření rodu *Gonodera* Muls., jak vysvítá již z předchozího, není příliš veliké. Největší rozšíření má druh *G. luperus* Hbst., jež zaujímá skoro celou mírnou Evropu a zasahuje na jih do Italie a na Balkánský poloostrov, kde v jižní části tvoří rasu *hellenica* m. Příbuzný druh *G. bicolor* Rttr. jest omezen na Peloponnes, kdež jsem jej sám sbíral a to nejen na Taygetu (loc. class.) nýbrž i na severním pobřeží na pohoří Chelmos. *G. subaenea* Küst. popsána původně z Řecka, zasahuje až do Macedonie, sbíral jsem ji v Kresnensko-Defilé v Bulharsku a Dr. Purkyně našel ji i na pohoří Jablanica. Vikarisující druh *G. metallica* má dosti značné rozšíření v Italii, jak uvádí Porta. *G. pulcherrima* Fald. je omezena na oblast Kavkazu a Zakavkazí. *G. corinthia* Fairm.

(=*luperoides* Rtrr.) obývá Syrii. O rozšíření *G. macrophthalma*, *G. rufoaenea* Rtrr. a *Jurečeki* m., které jsou dosud známy jen v nečetných exemplárech, jsem se již výše zmínil.

Generis *Gonodera* Muls. revisio.

Ultimam egregiam recensionem huius generis clar. Seidl. in *Insecten Deutschlands* V., 2, Coleoptera, Berlin 1892, p. 90—99 dedit, qua in recensione ad genus *Gonodera* Muls. quae sequitur species et formas hic auctor attribuit: 1. *Gonodera luperus* Hbst. cum aberrationibus *a. ferruginea* Fabr. et *a. castanea* Marsh. 2. *Gonodera bicolor* Rtrr. 3. *Gonodera metallica* Küst. 4. *Gonodera subaenea* Küst. 5. *Gonodera pulcherrima* Fald. 6. *Gonodera luperoides* Rtrr. 7. *Gonodera macrophthalma* Rtrr. Inde autem nonnullae novae formae speciesque huius generis descriptae sunt. Sic *Gonodera rufoaenea* Rtrr. ex Asia minore orientali (Bodem. Reise 1900, p. 159—160), quae cum *G. macrophthalma* Rtrr. de Caucaso proxime affinis est. A. clar. Pic in Ech. 1902 p. 56—57 duae novae formae speciei *G. bicolor* Rtrr. ex Morea descriptae sunt (*ab. obscuripennis* Pic. et *ab. obscuripes* Pic). Idem auctor in Ech. 1926 (42) p. 9 alteram novam aberrationem *Gonoderae luperus* Hbst. (*ab. obscuriceps*) e Gallia descripsit. Clar. Roubal in Ent. Anzeiger XV. 1935, p. 10 alteram formam huius speciei addidit (*G. luperus* f. *densepunctata* Roub. e Bulgaria). Tertiam aberrationem huius speciei in Sbor. Ent. odd. N. Musea Praha 1935 p. 141 e Bulgaria ipse descripsi (*G. luperus a. nigricornis* Mař.).

Gonodera corinthia a clar. Fairmaire iam anno 1884 (Ann. Soc. Ent. Fr. 6, IV 1884, p. 172—173) ex Akbes in Syria descripta, verisimiliter cum *G. luperoides* Rtrr. ex eadem localitate descripta (Wien. Ent. Zeit. 1895, p. 84) identica esse videtur.

Alteras novas formas huius generis in materialis Musei Pragae determinavi. Sic graeca specimina *Gonoderae luperus* Hbst. discrepant a speciminibus ex Europa centrali in nonnullis characteribus specialibus sat manifeste et efficiunt rassam specificam, quam rassam geographicam ssp. *hellenica* m. nomino. Haec rassa occurrit in forma cum elytris rufobrunneis (ssp. *hellenica* s. str.) et in forma cum superficie tota cyaneometallica (*a. cyanipennis* m.).

Gonodera subaenea Küst. efficit etiam aberrationem cum superficie tota rufa, quam aberrationem novam *a. rufocastanea* m. designo. Accidit etiam nova pulchra species ex Asia minore occidentali, in specimine unico ♂ a dom. clar. Dr. Štěpán Jureček ad Brussam capta, quae nova *Gonodera Jurečeki* m., in honorem inventoris denominata species in affinitatem specierum *G. macrophthalma* Rtrr. et *rufoaenea* Rtrr. pertinet.

Omnes in sequente recensione numeratae species, solum modo *Gonodera rufoaenea* Rtrr. et *G. corinthia* Fairm. exceptis, a me in natura notae et examinatae sunt. Novum egregium criterium systematicum generis *Gonoderae* in forma penis paramerarumque singularium specierum animadversi. Quo characterem species huius generis in tres sectiones distribuendae sunt. Ad primam sectionem species: *G. luperus* Hbst. (ssp. *hellenica* m.), *G. bicolor* Rtrr., *G. metallica* Küst. et *G. subaenea* Küst. pertinent, quae omnes parameris simplicibus, angustis in apice simplice acuminatis insignatae sunt, in forma paramerarum speciali propinqua affinitas specierum *luperus* Hbst. et *bicolor* Rtrr., tum et specierum *subaenea* Küst. et *metallica* Küst. manifeste apparet.

In secundam sectionem, quae tantum parameris latioribus discrepat, caucasica species *G. pulcherrima* Fald. et fortasse etiam mihi in natura ignota species *G. corinthia* Fairm. pertineat.

Tertiam sectionem efficiunt tres inter se proxime affines species *G. macrophthalma* Rtrr., *G. rufoaenea* Rtrr. et *G. Jurečki* m., in quibus speciebus paramerae apicem versus valde atque anguste prolongatae in apice ipso rotundate dilatatae sunt.

Etiam punctatio elytrorum, interstitiarum, latitudo frontis inter oculos, forma pronoti elytrorumque, dilatatio tarsorum anteriorum et mediorum in ♂♂ characteres egregios ad species et rassas singulares differentiandas offerunt.

Tabula diagnostica specierum a clar. Seidlitz in *Insecten Deutschlands* V., 2. Berlin 1892, p. 92—93 data igitur modo sequenti modificanda compleendaque est:

1 (6) Antennae articulo tertio quam quarto in mare multo, in femina parum sed distincte brevior, sternitum sextum abdominis fortiter excisum (normaliter hoc segmentum tantum processibus lateralibus sub sternito quinto prominens). Interstitiis elytrorum plerumque levissime sparse punctatis.

2 (3) Pronotum angustius, longitudine tantum $1.5\times$ latiore, sparsius sed fortius punctatum. Antennae maris longiores, tarsi antici et medii in mare fortiter dilatati, articulum quartum subquadratum, tantum $\frac{1}{4}$ longitudine articuli tertii. Species angustior, magis parallela, cum pronoto angustiore, interstitiis elytrorum subconvexis, levius sparsiusque punctatis. Paramerae distincte angustiores. Longitudo 7.5—9.5 mm. Peloponnes: Taygetos, Kalavryta, Chelmos. **G. bicolor** Rtrr. Species haec variat:

a) Subtus et in pronoto nigra, metallice influens, elytris antennisque laete rufocastaneis, ultimis tantum ad apicem parum obscurioribus

..... **G. bicolor** Rtrr. f. typ.

b) Ut in praecedente sed pedibus antennisque plus minusve nigricantibus. **G. bicolor** a. **obscuripes** Pic.

c) Superficie tota una cum elytris obscure metallica, plerumque etiam antennis plus minusve obscuratis.

..... **G. bicolor** a. **obscuripennis** Pic.

3 (2) Pronotum latius, longitudine fere duplo latius. Antennae maris breviores. Tarsi antici in mare minus dilatati, tarsi medii fere simplici vel tantum perparum dilatati, articulum quartum latitudine longius, $\frac{1}{2}$ longitudine articuli tertii attingens. Forma corporis latiore. Interstitiis elytrorum planioribus, plerumque densius punctatis. Paramerae parum latiores.

4 (5) Tarsi antici in mare minus, tarsi medii vix dilatati. Interstitia elytrorum plerumque densius punctata. Statura latior. Long. 6.5—9 mm. Europa centralis, Italia, Istria, Dalmatia, Bosnia, Hercegovina, Bulgaria, Serbia. **G. luperus** Hbst. Species haec variat:

a) Superficie viridi sive nigrocyanea, antennis pedibusque rufo brunneis, palpis non nihil et antennis ad apicem obscuratis.

..... **G. luperus** Hbst. f. typ.

b) Ut in forma typica sed palpis antennisque fere totis nigris, tantum articulo primo antennarum parum rufescente, tarsis supra infuscatis. Bulgaria, Slovakia. **G. luperus** a. **nigricornis** Mař.

c) Ut in forma typica colorata sed interstitiis elytrorum multo fortius atque densius punctatis (secundum Roubal fere duplo

- fortius punctatis). Bulgaria, Pirin, Šarlır Vreh (mihi ex eadem localitate unicum ad hanc formam transgrediens specimen notum est)..... **G. luperus a. densepunctata** Roub.
- d) Capite et pronoto obscure metallice viridibus, elytris rufo-brunneis, antennis rufo-brunneis, nonnunquam ad apicem infuscatis..... **G. luperus a. ferruginea** Fabr.
- e) Superficie tota et plerumque et subtus rufobrunnea..... **G. luperus a. castanea** Marsh.
- f) Ut in praecedente sed capite late nigro. Gallia (ex Pic Echange 1926, 42, p. 9)..... **G. luperus a. obscuriceps** Pic.
- 5 (4) Tarsi antici in mare fortius etiamque tarsi medii parum dilatati, interstitia elytrorum sparsius atque levius punctata. Statura angustior, magis elongata. Paramerae parum angustiores. Long. 8—10 mm. Graecia..... **G. luperus ssp. hellenica** m. n.
- Variat:
- a) Capite et pronoto metallicis, obscure viridibus, sive obscure cyaneis, elytris laete rufobrunneis..... **G. luperus ssp. hellenica** s. str.
- b) Superficie tota obscure metallica (ut in *G. luperus* form typ.)..... **G. luperus ssp. hellenica a. cyanipennis** m. n.
- 6 (1) Antennae articulo tertio quam quarto in mare vix sive parum, in femina haud brevior.
- 7 (10) Pronotum aspero-punctatum, longitudine duplo latius. Elytra profunde punctato-striata, interstitiis supplanatim convexis asperopunctatis. Caput in mare fronte inter oculos cum margine antico clypei aequilata. Antennae dimidio corporis in mare multo, in femina parum, longiores, articulo tertio in mare quam quarto haud brevior.
- 8 (9) Frons inter oculos quam pronotum levius atque densius punctata, pronotum angulis posticis obtuse angulatis et in apice ipso distincte rotundatis, margine postico parum fortius bisinuato et medio ante scutellum tertium parvum sinum efficiente. Supra laete metallica. Long. 10—14 mm. Italia, Tyrolia mer. **G. metallica** Küst.
- 9 (8) Frons inter oculos haud levius et haud densius punctata quam discus pronoti ad latera. Pronotum angulis posticis obtuse angulatis haud rotundatis, margine postico perparum bisinuato, in medio ante scutellum leviter subrotundato. Long. 11—13 mm. Graecia, Macedonia..... **G. subaenea** Küst.
- Species haec variat:
- a) Supra saturate metallica..... **G. subaenea** Küst. s. str.
- b) Tota rufo-castanea..... **G. subaenea a. rufocastanea** m. n.
- 10 (7) Pronotum et interstitia elytrorum omnino leviter et sparse punctata.
- 11 (14) Frons in mare inter oculos margine antico clypei haud vel vix angustior. Elytra punctato-striata, interstitiis parum subconvexis. In mare antennis dimidio corporis tantum parum longioribus. Corpus et pronotum in mare haud angustius quam in femina. Species minores 8.5—11 mm.
- 12 (13) Pronotum medio in margine postico leviter subrotundatum, in mare antennae quam in femina haud evidenter crassiores, articulum tertium quam quartum tantum perparum brevius. Frons inter oculos margine antico clypei aequilata. Paramerae ut in *G. luperus* formatae sed multo robustiores. Long. 8.5—10 mm. Caucasus. **G. pulcherrima** Fald.

- 13 (12) Pronotum medio in margine postico modice emarginatum, in mare antennae ab articulo tertio quam in femina distincte crassiores, articulum tertium quam quartum parum brevius. Frons inter oculos in mare margine antico clypei parum angustior. Long. 9—11 mm. Syria, Akbes. (Secundum Seidlitz et Reitter).....**G. corinthia** Fairm.
(= *luperoides* Rtrr.)

Variat:

- a) Supra tota metallica..... **G. corinthia** Fairm. s. str.
b) Elytris rufotestaceis..... **G. corinthia a. fulvipennis** Rtrr.
- 14 (11) Frons in mare inter oculos margine antico clypei multo angustior. Elytra tantum striatopunctata, interstitiis planis. Pronotum in margine postico medio leviter emarginatum. In mare corpus et pronotum quam in femina multo angustius, antennae in mare dimidio corporis distincte longiores, articulo tertio quam quarto distincte brevior (♂♂). Paramerae valde elongatae, in apice leviter globulatae.
- 15 (18) Superficies aeneo-metallica, interstitia elytrorum fortius atque densius punctata.
- 16 (17) Frons in mare inter oculos angustior, pronotum latius, antrorsum parum fortius attenuatum. Interstitia elytrorum leviter punctata. Paramerae in apice parum breviores, supra minus recurvatae. Long. 10—12 mm. Caucasus..... **G. macrophthalma** Rtrr.
- 17 (16) Frons in mare inter oculos latior. Pronotum angustius, antrorsum minus attenuatum. Interstitia elytrorum crebrius punctata. Paramerae apice longiores magis supra recurvatae. Long. 12 mm. Asia min. occ. Brussa..... **G. Jurečki** m. n. sp.
- 18 (15) Tota laete rufocastanea, supra tantum metallice influens. Interstitia elytrorum tantum levissime et sparse punctata. Asia minor orientalis. Long. 11—13 mm. Bulgar. Maaden. (Secundum Reitter).....
..... **G. rufoaenea** Rtrr.

1. *Gonodera bicolor* Rtrr.

Clar. Reitter hanc speciem secundum exemplaria ex Morea (Kumani, Taygetos) descripsit. Dom. Pic. 1902 Ech. p. 56—57) huius speciei duas aberrationes coloris ex Taygeto attribuit, id est: ab. *obscuripes* Pic. cum antennis pedibusque plus minusve nigricantibus et ab. *obscuripennis* Pic. cum elytris obscure-metallicis.

Itinere nostro entomologico V. 1935 ipse omnes formas huius speciei in Taygeto ad Varvara legi. Specimen unicum formae typicae etiam in valle fluminis Nedon ad Kalamai cepi. 2. specimina aberrationis *obscuripennis* Pic. etiam in Morea septentrionali ad Kalavryta in florentibus Crataegis IV. 1936 inveni.

Species haec est speciei *G. luperus* Hbst. proxime affinis et praecipue subspeciei *hellenicae* m. valde similis, differt attamen ab illa articulis tarsorum anteriorum et mediorum maris magis adeo dilatatis, pronoto angustiore, sparsius atque paulo asperius punctato, statura angustiore formaque paramerarum angustiore.

2. *Gonodera luperus* Hbst.

Species haec ab auctoribus saturate descripta, magnam distributionem geographicam demonstrat. Variat sat manifeste in punctatione elytrorum, in colore antennarum et superficiei. Aberrationem manifeste dense et aspero-

punctatam dom. Roubal e montibus Pirin in Bulgaria meridionali uti *f. dense-punctata* descripsit. Specimen unicum quod in montibus Pirin (Šarlir Vrch VII. 1932) ipse inveni etiam punctatione densiore et crebriore a speciminibus centralo-europaeis discrepat, omnino autem specimina ad hanc formam transgredientia saepius inter specimina ex regionibus montaneis invenimus. Etiam specimina ex Italia nonnunquam interstitia elytrorum crebrius punctata demonstrant (1 ♀ Valombrosa). *Ab. nigrocornis* Mař. differt a forma typica antennis fere totaliter nigris, nec non tarsis supra infuscatis, specimen typicum huius aberrationis in montibus Rila (Bulgaria) inveni, alterum huius formae exemplarium, in quo tantum articulum primum antenarum parum refescens est e Slovakia (Trenčín Čepelák legit) habeo.

Ab. ferruginea Fabr. una cum forma typica sat frequenter occurrit, sed specimina contraste colorata saepius in regionibus ad meridiem situs occurrunt (Bocca di Cattaro, Lovčen, Mostar, Monte Pagano, Aspromonte). In monte Kožuf (Macedonia) forma subspeciei *hellenicae* m. valde similis occurrit et vero transgredientia insignia ad hanc rassam spectantia demonstrat, ita est haec forma paulo longior, in mare interstitia elytrorum levius punctata, tarsi anteriores et medii in mare autem haud fortius dilatati sunt quam in forma typica, quamobrem hanc formam ad aberrationem *ferruginea* Fabr. attribuo.

Ab. castanea Marsh. rufino esse mihi videtur, etiam haec aberratio una cum forma typica in nonnullis localitatibus occurrit. Quamquam nonnulla specimina uti haec aberratio in collectionibus designata, modo specimina imatura sunt, tamen rarius talia specimina occurrunt, quae aspectum totaliter maturorum imaginum demonstrant, qua de causa haec aberratio jure denominata esse mihi videtur.

Ab. obscuriceps Pic. (Ech. 1926, 42, p. 9: »Supra rufus capite late nigro. Royat.«) est forma transgrediens ab aberratione *ferruginea* Fabr. ad aberrationem *castanea* Marsh.

Materialia examinata: Forma typica 150 ex. e sequentibus localitatibus: Bohemia: Závist, Černošice, Jince, Koda, Radotín, Tábor, Písek. Moravia: Střelice, Dyje, Čejč, Adamov, Babice, Pouzdrány, Rajhrad, Slaná hora, Zlín. Slovakia: S. Jur, Pěchov, Trenčín, Dobšiná. Regio Carpat.: Mukačevo, Lwow, Voročevo, Vel. Komňaty. Peninsula Balcanica: Jablanica, Jakupica, Ljuboten, Koráb (Macedonia), Boruštica, Krstec (Bulgaria), Bosnia, Dalmatia, Bocca di Cattaro, Lovčen, Hercegovina, Mostar, Nevesinje, Croatia, Italia (Valombrosa), Styria, Carniolia, Kočevo, Wien.

Ab. densepunctata Roub. 1 ♀ Bulgaria, Pirin ad vicum Vlachi (Šarlir Vrch).

Ab. nigricornis Mař. 1 ♂, Rila Bulg. (Loc. class); 1 ♂ Trenčín Čepelák legit.

Ab. ferruginea Fabr. 47 ex.: Závist, Čelákovice, Koda, Krč, Bratislava, Mödling, Carinthia, Styria, Kresnensko Defile (Bulgaria) Mostar, Lovčen, Bocca di Cattaro, Kožuf Planina (forma transgrediens ad *ssp. hellenica* m.), Italia: Aspromonte, Monte Pagano.

Ab. castanea Marsh. 28 ex.: Závist, Koda, Praha-Hvězda, Všenory, Wien, Carinthia, Mödling, Ill. Villaine (Gallia), Bocca di Cattaro.

Ab. obscuriceps Pic. Specimina ad hanc aberrationem transgredientia 2 ♂♂ Koda, 2 ♀♀ Závist (Bohemia centralis).

3. *Gonodera luperus* ssp. *hellenica* m. n.

Specimina *Gonoderae luperus* Hbst. e Graecia (Olympos, Parnassos, Veluchy, Vermion) ab exemplaribus formae typicae ex Europa centrali interstitiis elytrorum paulo angustioribus, levius atque sparsius punctatis, statura omnino angustiore, praecipue autem in mare articulis tarsorum anteriorum et mediorum fortius dilatatis differunt et rassam geographicam bene distinctam efficiunt. Haec rassa supra dictis characteribus *Gonoderae bicolor* Rtrr. valde similis, discrepat tamen ab illa pronoto latiore, levius atque densius punctato, statura minus elongata, articulisque tarsorum anteriorum atque mediorum maris minus dilatatis. Paramerae sunt in ssp. *hellenica* m. similiter ut in typica *Gonodera luperus* Hbst. formatae, solum modo paulo angustiores. Colore in ssp. *hellenica* s. str. saepissime fere nigro, leviter viridi-metallice influente, antennis, pedibus elytrisque laete rufobrunneis, rarius specimina cum antennis femoribusque plus minusve obscuratis occurrunt. Eandem formam clar. Kiesenwetter in Berl. Ent. Zeit. 1861, p. 234 uti *G. luperus* v. *ferruginea* commemoravit. (*G. luperus* ab. *ferruginea* Kiew. nec *ferruginea* Fabr.). Long. 8—10 mm.

G. luperus ssp. *hellenica* ab. *cyanipennis* m. est aberratio subtus et supra una cum elytris metallica viridi-nigra, sive nigrocyanea, cum antennis plus minusve obscuratis.

Materialia examinata: *G. luperus* ssp. *hellenica* m. s. str. Typi 1 ♂ 1 ♀ Olympos cca. 2000 m 1. VI. 1937, ipse legi; 1 ♂ Parnassos, Paganetti legi; 1 ♀ Veluchi ad Karpenision VI. 1938 in Crataegò florente, ipse legi; 4 ♀♀ Priona Vermion V. 1937, ipse legi.

G. luperus ssp. *hellenica* ab. *cyanipennis* m. Priona Vermion 2 ♂♂, 2 ♀♀ 21. V. 1937, ipse legi; 1 ♀ Parnassos VI. 1935 Dr. Purkyně legit.

4. *Gonodera metallica* Küst.

Clar. Küster hanc speciem secundum exemplaria e Calabria et de Lombardia descripsit. Novissime Porta (Fauna Col. Ital. IV. 1934, p. 81) hanc speciem etiam ex Cantone Tizzino, Piemonte, Venezia Tridentina, Veneto, Lazio, Abruzzo, Basilicata, Calabria commemoravit. Specimina quae ante oculos habeo ex Lazio (Monte Cavo Luig. 6. VI. 1912 legit) oriuntur.

Recensio accurata organis copulatricis maris demonstrat manifestissime propinquam affinitatem huius, Italiae propriae, speciei cum specie balcanica *G. subaenea* Küst. dicta. Paramerae enim ambarum specierum fere identicam formam monstrant, tantum in *G. metallica* Küst. perparum latiores et apice paullulum breviores sunt. *G. metallica* Küst. et *subaenea* Küst. ad species vicarias, quae divisionem conjunctionis Italiae et Peninsulae Balcanicae in tempore tertio manifeste demonstrant, pertinent.

5. *Gonodera subaenea* Küst.

A. clar. Küster et Seidlitz saturate descripta, ab auctoribus autem adhuc tantum e Graecia notata est. In Macedonia bulgarica in Kresnensko Defile VI. 1929 et VII. 1932 hanc speciem ipse legi. Dr. Purkyně eandem speciem etiam in monte Jablanica (♂ et ♀ VI. 1930) invenit.

Materialia examinata: 3 ex. Parnassos Krüper legit; 1 ex. Parnassos Paganetti legit; 4 ex. Veluchi et Karpenision VI. 1938 ipse legi.

Specimen unicum ♀ e monte Parnassos (Paganetti legit) a forma typica colore rufo-brunneo differt et aberrationem analogicam formae *G. luperus* ab. *castanea* Marsh. efficit, quam formam uti *G. subaenea* ab. *rufocastanea* m. designo.

6. *Gonodera pulcherrima* Fald.

Species haec forma organis copulatricis maris praecipue paramerarum *G. luperus* et *bicolor* affinis est. Paramerae attamen in *G. pulcherrima* Fald. multo latiores sunt quam in speciebus supra dictis, praeterea differt *G. pulcherrima* a speciebus ex affinitate speciei *G. luperus* Hbst. articulo tertio antenarum in mare multo longiore. A mihi in natura ignota *G. corinthia* Fairm. (= *luperoides* Rtrr.) differt *G. pulcherrima* Fald. pronoto postice modice subrotundato, antennis in mare quam in femina haud crassioribus, fronte in mare inter oculos margini antico clypei aequilata longitudineque minore (8.5-10 mm). *G. corinthia* Fairm. descriptione sensu pronoto postice in medio modice sinuato, in mare antennis ab articulo tertio quam in femina distincte crassioribus, fronte inter oculos margine antico clypei parum angustiore longitudineque maiore (9-11 mm) eminet.

Materialia examinata: 1 ♂ Caucasus, Veselý legit.; 1 ♀ Caucasus, in Coll. Obenberger Mus. Pragae.

7. *Gonodera corinthia* Fairm.

Clar. Fairmaire hanc speciem in Ann. Soc. Fr. 1884, p. 172-173 modo sequenti secundum exemplaria e vicinitate Akbes in Syria descripsit: Long. 10 mm. Oblongo-elongata, subparallela, convexa, supra aeneo-metallica, nitida, subtus fusco-aenescens, antennis pedibusque fuscis; capite dense punctato, antice transversim fortiter impresso; prothorace brevi; elytris angustiore, antice angustato, lateribus parum arcuatis, dense punctato, basi triimpresso; scutello obtuse rotundato, subtiliter punctulato; elytris elongatis, apice obtusis, striato punctatis, strii 2 primis postice profundioribus, intervallis planis, subtiliter punctatis. Akbes.

Ressemble extrêmement au *G. pulcherrima* Fald., du Caucase, mais plus grand, plus allongé, à antennes d'un brun foncé, à corselet bien moins arrondi sur les côtés, avec les impressions basilaires plus nettes; les élytres sont plus longues, plus horizontales, les intervalles des stries sont plus finement ponctués, les 4e strie se rapproche de la 3e à l'extrémité, et les pattes sont colorées comme les antennes.

Serius eandem speciem clar. Rtrr. in Wien. Ent. Zeit. 1895, p. 84 uti *G. luperoides* ex eadem localitate hoc modo descripsit: Dem *G. luperus* ähnlich, aber heller grün metallisch gefärbt; Fühler meistens schwarz, vom dritten Gliede an matt gekörnt, drittes Glied gestreckt, sehr wenig kürzer als das vierte; Halsschild doppelt dichter punktiert, Schildchen fein, ziemlich dicht punktiert, Flügeldecken mit viel dichter und stärker punktierten Zwischenräumen der gleichfalls kräftigen Punktstreifen. Beine bald pechbraun, bald gelbrot gefärbt. Beim ♀ sind die Fühlerglieder sehr viel länger als bei *luperus* ♀; das 3. und 4. Glied von gleicher Länge. Im ganzen merklich grösser als die verglichene Art. Auch bei der neuen Art kommen häufig Individuen vor mit braunroten Flügeldecken (var. *fulvipennis*), dagegen habe ich einfarbig rostrote Exemplare nicht gesehen. Akbes. Die beiden von Fairmaire beschriebenen Gonoderaarten (Ann. Soc. Ent. Belg. 1892, p. 150-151) von Akbes gehören zu Hymenalia.

Hoc adnotatione scilicet species *Delarangei* Fairm. et *atronitens* Fairm. et non *G. corinthia* Fairm. cuius descriptio clar. Reitter, ut videtur, omisit.

Observ. *Hymenalia Delarangei* Fairm. est secundum Pic species propria cum *H. rufipes* proxime affinis et non *Prionychus Delarangei* Seidl. (Conf. Pic. Ech. 1902, p. 68—69).

8. *Gonodera macrophthalma* Rtrr.

A. clar. Reitter in Deutsch. Ent. Zeit. XXVIII. 1884, p. 89—90 (Nota) et a clar. Seidlitz Insect. Deutschlands V., 2, 1896, p. 93 saturate descripta est. Species haec pertinet ad affinitatem specierum *rufoaenea* Rtrr. et *G. Jurečki* A. *G. rufoaenea* Rtrr. differt (secundum Reitter in Bodem. Reise 1900, pag. 159—160) interstitiis elytrorum sparsius atque levius punctatis coloreque levius rufoaeneo. A. *G. Jurečki* m. discrepat *G. macrophthalma* Rtrr., fronte in mare inter oculos angustiore, pronoto antrorsum fortius attenuato, interstitiis elytrorum levius punctatis, colore minus obscuro, nec non parameris ad apicem minus prolongatis.

Exemplarium examinatum ♂ Caucasus.

9. *Gonodera Jurečki* m. n. sp.

Supra aereo metallica, antennis pedibusque brunneis, palpis tarsisque plus minusve rufescentibus. Antennis in mare longis, dimidium corporis superantibus cum articulis elongatis, articulis 4—7 parum serrate dilatatis, articulo tertio quam quartum parum brevior. Capite dense punctato, oculis permagnis (♂), fronte inter oculos quam margine antico elypei multo angustiore. Pronoto elytris multo angustiore, longitudine sua haud duplo latiore, lateribus omnibus leviter marginatis, in basi latissimo, a medio antrorsum angustato, angulis posticis fere rectis, in basi medio parum sinuato, ante basin in medio modice late, haud profunde, longitudinaliter impresso, linea media tantum antice modice indicata, in lateribus foveolis maioribus, ante basin utrinque foveolis minoribus omnino tenuibus, supra minutissime irregulariter punctato.

Elytris elongato-ovalibus, fortiter striatopunctatis, interstitiis planis, haud dense sed sat fortiter punctatis. Pedibus longis angustis, tarsis anticis in mare leviter dilatatis, tarsis mediis simplicibus. Paramerae valde elongatae, ante apicem modice supra curvatae, in apice ipso globulose-dilatatae.

Gonodera macrophthalmae Rtrr. simillima proximeque affinis, differt ab ea fronte inter oculos in mare latiore, pronoto antrorsum minus angustato, interstitiis elytrorum fortius punctatis superficieque obscurius metallica. A. *Gonodera rufoaenea* Rtrr. iisdem characteribus, imprimis colore multo obscuriore, interstitiisque elytrorum fortius punctatis discrepat. Long. 12 mm.

Loc. class. Asia minor occ., Brussa V. 1931 MUDr. Štěpán Jureček legit.

Typus ♂ in Col. Mus. Pragae conservatur.

Specimen hanc egregram ad honorem domini clarissimi, beati MUDr. Štěpán Jureček nomino.

10. *Gonodera rufoaenea* Rtrr.

Species haec a clar. Reitter in Bodem. Reise 1900, p. 159—160, ut sequitur descripta est: Ganz hell rostrot, mit starkem Messingganz. Fühler beim ♂ lang, die Mitte des Körpers weit überragend, die gestreckten Mittelglieder schwach, sägeartig erweitert, drittes Glied etwas kürzer als das vierte; beim ♀ kürzer, einfach, drittes Glied so lang als das vierte. Kopf dicht punktiert, der

Raum zwischen den Augen beim ♀ so breit als ein Auge, beim ♂ nur halb so breit. Halsschild viel schmaler als die Flügeldecken, fast doppelt so breit als lang, ringsum fein gerandet, von der Mitte zur Basis nicht, nach vorne verengt, Hinterwinkel fast rechteckig, der Vorderrand schwach vorgezogen, oben fein, wenig gedrängt punktiert, mit flacher, hinten breiterer, vorne verkürzter Mittelfurche, in der Mitte neben den Seiten, dann an der Basis jederseits mit kleinerem, schwachen Grübchen. Schildchen dreieckig, punktiert. Flügeldecken lang suboval, schmaler und länger beim ♂, breiter und gewölbter beim ♀, mit ziemlich stark ausgeprägten Punktstreifen, die ersten zwei neben der Naht hinten normal stärker vertieft, die Zwischenräume kaum gewölbt, fast eben, nur sehr fein wenig dicht punktiert, Beine schlank, das vierte kleinere Fussglied ohne Hautlappen. Der *Gonodera macrophthalma* Rttr. sehr nahe stehend, der Thorax in der Mitte der Basis ebenfalls mit der kleinen schwachen Ausrandung, aber die Zwischenräume der Flügeldecken nur sehr fein und spärlich, bei der anderen stark und dichter punktiert; von *luperoides* Rttr. durch die rote Färbung, die hellen Fühler und Palpen und grösseren Körper unterschieden. Long. 11—13 mm. Kleinasien: Bulgar Maaden. 1 ♂ und 1 ♀.

A. *Gonodera Jurečki* m. differt haec species descriptione sensu corpore letius rufocastaneo, interstitiisque elytrorum levius punctatis.

Catalogus systematicus specierum.

Gonodera Muls.

Muls. Col. Fr. Pect. 1856, p. 41. — Lacord. Gen. Col. V. 1859, p. 506. Jacq. du Val, Gen. Col. Ent. III. 1859—1863, p. 347. — Seidl. Naturg. Ins. Deutschl. V. 2, 1896 p. 90. — Rttr. Fauna Germ. III. 1911, p. 354. — Porta Fauna Col. Ital. IV. 1934, p. 81.

Cistela Syst. Ent. 1775, p. 116; Ent. Syst. 1792, p. 42; Syst. El. II. 1801, p. 16. — Latr. Hist. Nat. XI. 1804, p. 17. — Gyllenh. Ins. Suecs. II. 1810, p. 622. — Redtenb. Gatt. 1845, p. 130; Fauna Austr. 1849, p. 602; Ed II. 1858, p. 622; Ed. III. 1874, II. p. 129. — Lacord. Gen. Col. V. 1859, p. 504. — Thoms. Skand. Col. VI. 1864, p. 282. — Seidl, Fauna Balt. 1875, p. 99.

bicolor Rttr. Deutsch. Entom. Zeitschr. XXVIII. Peloponnes
1884, p. 89. — Seidl. Nat. Ins. Deutsch. V.,
2, 1896, p. 92, 97.

ab. *obscuripes* Pic, Ech. 1902, p. 56—57

Peloponnes

ab. *obscuripennis* Pic, l. c. p. 56—57.

Peloponnes

luperus Hbst. Fuess. Arch. IV. 1783, p. 65, T. 23, Europa occid.,
F. 30 — Seidl. Fauna Balt. Ed. II. 1891, pag. centr., mer. or.
525 — Faun. Transs. 1891, p. 564; Nat. Ins.
Deutsch. V., 2; 1896, p. 92, 93 — Rttr. Fauna
Germ. III., 1911, p. 354 — Porta Fauna Col.
Ital. IV. 1934, p. 81 — Fleischer, Přehled
brouků, Brno 1927—1930, p. 295 — Roubal,
Kat. Col. Slov. II. 1936, p. 300.

Cistela luperus Kiesw. Berlin. Ent. Zeit. V. 1861,
p. 234 — Baudi, Col. Eterom. 1877, p. 7.

Cryptocephalus (Cistela) luperus Gmel. L. Syst. Nat. I. 1788, p. 1716.

Cistela (Gonodera) luperus Seidl. Fauna Balt. 1875, p. 366.

Cistela fulvipes Ent. Syst. I, 2, 1792, p. 44; Syst. El. II. 1801, p. 19 — Panz. Ent. Germ. 1795, p. 184 — Payk. Fauna Suec. II. 1799, p. 122 — Latr. Hist. Nat. XI. 1804, p. 21 — Illig. Mag. III. 1804, p. 161 — Gyllenhl. Ins. Suec. II. 1810, p. 623 — Steph. Brit. Ent. V. 1832, p. 29 — Cast. Hist. Nat. II. 1840, p. 245 — Redtenb. Fauna Austr. 1849, p. 603 — Küst. Käf. Eur. X. 1847, No 72.

Cistela (Gonodera) fulvipes Bach., Käfer Deutschl. III. 1856, p. 229 — Redtenb. Fauna Austr. Ed. II. 1858, p. 623; Ed. III. 1874, II. p. 130.

Gonodera fulvipes Muls. Col. Fr. Pect. 1856, p. 41.

Crioceris erythropha Marsh. Ent. Brit. 1802, p. 223.

ab. *nigricornis* Mař. Sbor. Ent. odd. Zem. Musea, Praha 1935, p. 141.

ab. *densepunctata* Roub. Ent. Anzeiger XV. 1935, p. 10. Bulgaria, Slovakia

ab. *ferruginea* Fabr. (nec. Kiesw.) Ent. Syst. I., 2, 1792, p. 45; Syst. El. II., 1801, p. 22 — Seidl. Nat. Ins. Deutschl. V., 2, 1896, p. 94; Faun. Balt. Ed. II., 1891, p. 525; Faun. Transs. 1891, p. 564 — Rtttr. Faun. Germ. III., 1911, p. 354 — Porta Faun. Col. Ital. 1934, p. 81 — Fleischer, Přehled brouků, Brno, 1927—30, p. 299 — Roubal Kat. Col. Slov. II., 1936, pag. 300. Bulgaria

Syn. *fulvipes* var. Muls. Col. Fr. Pect. 1856, p. 42. Italia, Tirolia

ab. *castanea* Marsh. Ent. Brit. 1802, p. 223 — Seidl. Nat. Ins. Deutschl. V., 2, 1896, p. 94 — Rtttr. Faun. Germ. III., 1911, p. 354 — Porta, Faun. Col. Ital. IV., 1934, p. 81 — Fleischer, Přehled brouků, Brno 1927—1930, p. 299 — Roubal, Kat. Col. Slov. II., 1936, p. 300.

ab. *obscuriceps* Pic. Ech. 1926, 42, p. 9. Gallia

***luperus* ssp. *hellenica* Mař.**

ab. *cyanipennis* Mař.

Graecia

Graecia

***metallica* Küst.** Käf. Eur. XX., 1850, No. 73 — Muls. Op. Ent. VII. 1856, p. 20 — Jacq. du Val, Gen. Col. Eur. III. 1863, T. 81, F. 402 (*Cistela*) — Gredler, Käf. Tir. II. 1868, p. 273 (*Cistela*) — Baudi, Col. Eterom. 1877, pag. 8 (*Cistela*) Seidl. Nat. Ins. Deutschl. V. 2, 1896, p. 97 — Porta Faun. Col. Ital. IV., 1934, p. 81.

- subaenea** Küst. Käf. Eur. XX., 1850, No. 72 Graecia, Macedonia
ab. *rufocastanea* Mař. Graecia
- pulcherrima** Fald. Faun. Transcauc. II. 1837, p. 103, Caucasus
T. 3, F. 4.
Euboeus viridis All. Mitteil. Schweiz. Ent. Gess. V,
1877, p. 234; Pet. Nouv. Ent. II., 1879, p. 98
— Rttr. Wien. Ent. Zeit. I. 1882, p. 67.
- corinthia** Fairm. Ann. Soc. Ent. Fr. (6), IV. 1884, Akbes
p. 172 —
Syn. *luperoides* Rttr. Wien. Ent. Zeit. XIV., 1895,
p. 83 — Seidl. Nat. Ins. Deutschl. V., 2, 1896,
p. 93.
ab. *fulvipennis* Rttr. Wien. Zeit. XIV, 1895, p. 84.
- macrophthalma** Rttr. Deutsch. Entom. Zeit. XXIII.
1884, p. 89. — Seidl. Nat. Ins. Deutschl. V,
2, 1896, p. 93. Caucasus
- Jurečki** Mař. Asia minor. occ.
- rufoaenea** Rttr. Bodem. Reise 1900, p. 159. Asia minor or.
-